

Helårsbedömning

Bedömning av terrorhotet mot Sverige 2017

Den sammantagna terrorhotnivån i Sverige befinner sig på en förhöjd hotnivå (3). Inom ramen för denna hotnivå ryms att terrorattentat kan ske.

Hotet mot Sverige från islamistiskt motiverad terrorism

Sverige kommer sannolikt att betraktas som ett legitimt mål för våldsfrämjande islamistiska aktörer såväl i Sverige som utomlands. Det finns ett fåtal aktörer som troligen både kommer ha avsikt och förmåga att genomföra våldshandlingar som skulle kunna rubriceras som terrorattentat i Sverige. Bland dessa finns dels de som rest och återvänt efter att ha stridit med våldsfrämjande islamistiska grupper, dels individer som inte rest, men som inspirerats av våldsfrämjande islamistisk propaganda. Med terrorattentat avses exempelvis attentat mot utpekade personer eller grupper, begränsade sprängattentat mot allmänheten eller påverkan på delar av kritisk infrastruktur.

De våldsfrämjande islamisterna i Sverige inspireras huvudsakligen av en våldsfrämjande ideologi enligt vilken terrorattentat mot mål i västvärlden anses legitima och som förmedlas av grupper som t.ex. Daesh¹ och al-Qaida. Ett eventuellt terrorattentat kommer troligen vara inspirerat av, snarare än styrt av, grupper som Daesh eller al-Qaida utomlands. På senare tid har västvärlden främst utsatts för attentat genomförda av ensamagerande gärningsmän som agerar utifrån en våldsfrämjande islamistisk ideologi, vilket sannolikt beror på de uppmaningar som Daesh och al-Qaida har förmedlat till sina anhängare. De flesta gärningspersonerna har varit män men i ett fåtal av fallen har även kvinnor genomfört, eller planerat att genomföra, attentat.

Daesh kommer sannolikt att vara den främsta inspiratören för våldsfrämjande islamister i Sverige under 2017. Flera andra europeiska länder är utpekade mål för Daesh och gruppen prioriterar troligen vissa stater före Sverige vid styrd attentatsplanering.

Syrien och Irak är fortsatt de främsta resmålen för svenskar som vill ansluta sig till våldsfrämjande islamistiska grupper. Under det senaste året har antalet resenärer till våldsfrämjande islamistiska grupper minskat. Nedgången är sannolikt ett resultat av flera faktorer, däribland den skärpta kontrollen av den turkiska gränsen och Daeshs alltmer trängda militära läge. Möjligen har också kriminaliseringen av resor i terrorismsyfte spelat roll. Troligen kommer resandet till Syrien och Irak att fortsätta, på en låg nivå, så länge det är möjligt att ta sig fram till konfliktområdet genom Turkiet. Stängs vägen genom Turkiet kommer möjligen resandet att minska ytterligare.

Majoriteten av de svenska resenärerna som befinner sig i Syrien och Irak har anslutit sig till Daesh, men under 2016 har de flesta nya resenärerna i första hand anslutit sig till Jabhat Fatah al-Sham eller närliggande grupper. Jabhat Fatah al-Sham kallade sig tidigare för Jabhat al-Nusra eller Nusrafronten och har varit en del av al-Qaidas nätverk. Ett mindre antal av de individer som återvänt från träning eller strid med våldsfrämjande islamistiska grupper kommer troligen

¹ Daesh – al-Dawla al-Islamiyya fi al-Iraq wa al-Sham. Daesh benämns även Islamiska staten i Irak och Levanten/Syrien (Isil/ Isis).

att utveckla avsikt att genomföra attentat även mot mål i västvärlden, främst i hemlandet eller i angränsande länder.

Daesh territoriella kontroll i främst Syrien och Irak har minskat under 2016 och gruppen har varit utsatt för ett högre militärt tryck än tidigare. Ett flertal högt uppsatta ledare har under året dödats som ett resultat av de militära insatserna mot Daesh. Att försvara och fortsätta bygga samt utvidga kalifatet är fortsatt Daeshs främsta fokus. För att uppnå detta fortsätter såväl strider inom kalifatets olika regioner, som attentat mot dess fiender utanför kalifatet. De externa attentaten, och de effekter de förväntas ha på västlänternas agerande, kompletterar därmed den väpnade kampen i de områden där Daesh är etablerat.

Daeshs verkar även som inspirationskälla för individer som inte har möjlighet att resa till konfliktområden för att ansluta sig till gruppen men som är villiga att agera på gruppens uppmaningar till attentat i västvärlden. Daesh har särskilt uppmanat sina anhängare i västländer att genomföra attentat i länder som kriminaliserat resor till konfliktområden i syfte att bistå eller träna hos terrornätverk. Daesh är den grupp som under senare tid haft starkast förmåga att förmå och inspirera anhängare till attentat i västvärlden. al-Qaida verkar mer långsiktigt och har inte prioriterat attentatsplanering mot västvärlden på senare tid. Detta förhindrar inte att ensamagerande individer inspirerade av al-Qaida kan agera på eget bevåg utan uppdrag från organisationen.

Antalet terrorattentat i västvärlden har ökat efter att Daesh i september 2014 uppmanade sina sympatisörer att agera mot västvärlden. Attentaten under 2016 har genomförts, eller varit planerade att genomföras, med relativt enkla medel som stick- eller skjutvapen. Sprängmedel användes i samband med attentaten i Bryssel samt som tilltänkt tillvägagångssätt i planerade attentat på andra platser. Attentatet i Nice den 14 juli 2016 och i Berlin den 19 december 2016, då förövarna använde lastbilar som tillvägagångssätt för att döda folkmassor på allmän plats, visar emellertid att även attentat som genomförs med enklare medel kan leda till ett stort skadeutfall. Daesh har genom officiella kanaler tagit på sig ansvaret för flera av de terrorattentat som har genomförts under 2016.

Terrorhotet mot Sverige från islamistiskt motiverad terrorism bedöms utgöra ett *förhöjt hot* (3).

Hotet mot Sverige från politiskt motiverad terrorism

Med politiskt motiverad terrorism avses här främst våldshandlingar utförda av aktörer motiverade av antingen våldsfrämjande högerideologi – den s.k. vit makt-miljön – eller våldsfrämjande vänsterideologi – den s.k. autonoma miljön – i Sverige.

Vit makt-miljön består av individer och grupper som strävar efter ett etniskt homogent samhälle och ett styrelseskick som baseras på etnicitet. Aktörerna inom den autonoma miljön består av individer och grupper som strävar efter ett klasslöst samhälle fritt från ett förtryck som aktörerna upplever komma från alla typer av auktoriteter och hierarkier. Inom båda dessa grupper finns aktörer som förespråkar väpnad kamp. Detta kan möjligen även inspirera enskilda individer ur båda grupperna att genomföra handlingar som skulle kunna klassificeras som terrorbrott.

Båda grupperna har det senaste året uppvisat en låg aktivitetsnivå avseende våldshandlingar som skulle kunna rubriceras som terrorattentat. Det finns dock sannolikt individer och grupper inom båda grupperna som har förmåga att genomföra våldshandlingar som skulle kunna rubriceras som terrorattentat. Möjligen kommer även ett fåtal individer kopplade till eller inspirerade av

dessa grupper också ha sådan avsikt under bedömningsperioden oaktat inriktningen från ledande profiler inom vit makt-miljön eller den autonoma miljön.

Terrorhotet från politiskt motiverad terrorism bedöms utgöra ett *lågt hot* (2).

Hotet mot Sverige från separatistiskt motiverad terrorism

Den separatistiskt motiverade terrorismen i Sverige har främst representerats av PKK och dess systerorganisationer. PKK saknar sannolikt avsikt att utföra våldshandlingar som kan rubriceras som terrorattentat i Sverige. PKK i Sverige, liksom i övriga Europa, har ett strategiskt mål att avföras från EU:s lista över terrorgrupper. Därmed är det inte sannolikt att några attentatsplaner skulle initieras. Trots den fortsatt intensiva konflikten mellan den turkiska staten och PKK har inga tecken observerats på att PKK understött eller uppmanat egna sympatisörer i utlandet till våldshandlingar mot turkiska intressen. Enskilda individer kan möjligen ha avsikt att genomföra attentat mot turkiska intressen i Europa på eget initiativ eller i strid med PKK-ledningens inriktning.

Terrorhotet från separatistiskt motiverad terrorism sänks från *lågt hot* (2) till *inget hot* (1).

FAKTARUTA

Denna rapport utgör en sammanfattning av NCT:s helårsbedömning vad gäller terrorhotet mot Sverige år 2017. Vid behov kan hotnivåerna ändras inom den aktuella perioden. I Sverige används en femgradig skala för att ange hotnivå och nivåstegen är följande: inget hot (1), lågt hot (2), förhöjt hot (3), högt hot (4) och mycket högt hot (5). Säkerhetspolisens generaldirektör beslutar om den sammantagna hotnivån i Sverige. Bedömningen avseende hotet mot Sverige innefattar terrorhotet från islamistiskt motiverad terrorism, politiskt motiverad terrorism samt separatistiskt motiverad terrorism. Om dessa nivåer skiljer sig åt är det den högsta nivån som är styrande för den sammantagna nivån.

NCT producerar strategiska terrorhotbedömningar avseende Sverige och svenska intressen utomlands som baseras på den samlade tillgängliga informationen från FRA, MUST och Säkerhetspolisen.

Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) är en arbetsgrupp som utgörs av personal från Försvarets radioanstalt, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten och Säkerhetspolisen. NCT utför strategisk analys av händelser, trender och tendenser inom terrorism och bedömer hur hotet mot Sverige och svenska intressen påverkas på kort och lång sikt. Personal anställd vid Försvarets radioanstalt får endast behandla personuppgifter om dessa har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten. Personal från Försvarets radioanstalt behandlar inte personuppgifter avseende våldsbejakande extremism som inte avser utländska förhållande.